

Školitelský posudek bakalářské práce Blanky Svobodové

THE ENGLISH INFLUENCE ON HINDÍ

Září 2006, 76 stran.

Cílem bakalářské práce slečny Svobodové byl obecný popis vlivu angličtiny na hindštinu během několikastaletého jazykového kontaktu mezi těmito geograficky původně velmi vzdálenými jazyky. Popis měl zahrnout všechny gramatické roviny jazyka jakož i historický přehled působení angličtiny na hindštinu a také sociolingvistický aspekt jazykového ovlivňování.

Pokud jde o gramatické roviny (fonologie, morfologie, syntax), ty v jazyce patří mezi stabilnější složky, ačkoliv během jazykového kontaktu může dojít k určitým změnám. Autorka práce se úkolu zhostila velmi úspěšně. Byla schopná vystopovat podstatné prvky vlivů angličtiny a popsat je velmi přehledně. Na základě přeměn podob přejatých slov stanovila podle kterých pravidel docházelo ke fonologickým změnám a popsala nové hindské fonémy. V shrnující tabulce na konci oddílu věnovanému fonologii podává historický přehled všech hindských fonémů. Ty jsou rozvrstveny historickým způsobem a vrstvy jsou zobrazeny vertikálně - ve sloupcích. V prvních sloupcích jsou fonémy tatsamové a následují tadbhavové (vyvinuté v hindštině), dále následují přejaté z arabštiny a perštiny a poslední sloupec by měly být anglické inovace. Zde se však naskytuje problém jednoznačnosti tohoto fonologického systému. Je skutečně takový jak je představen v tabulce nebo je to jen teoretický konstrukt? Zřejmě anglické fonologické přejímky nebyly zatím ještě pevně zakotveny v hindské fonologii, alespoň ne u všech kategorií mluvčích. Tato problematika však nemůže být řešena v rámci bakalářské práce, což ani není cílem autorky, ale je chvályhodný její pokus o systematizaci.

Pokud jde o morfologii a syntax, slečna Svobodová si velmi dobře všímá a popisuje místa v hindštině, kde dochází ke vlivům anglického systému ohýbání, a jde především o tvorbu, tj. možné přejímání anglického plurálu. Při popisu morfologie slovních druhů se pro přehlednost zmiňuje i o některých jevech, které patří do slovo tvorby, např. odvozování adjektiv od anglických substantiv (s. 54.): film (film) + H suffix \bar{i} → filmī *hedpaṇḍit* (from the Anglo Indian "head + pundit"), *heḍ bābu* (the director of the office in India), *kampyūtar* (computer) + H suffix \bar{ik} → *kampyūtarīk* (computerised) atd.

Velmi důležitá složka jsou ovšem lexikální přejímky a sémantické jevy o kterých pojednává v 2.6., onomaziologie včetně víceslovních pojmenovacích jednotek (2.7. syntagmatics and collocations (polylexical naming units), přímé přejímky, posuny významu, specializace významu (s. 25. narrowing of meaning), a kalkované výrazy. Této části autorka s právem věnuje důležité místo (s. 25 – 40) a pozornost, neboť jde o hlavní oblast ovlivňování v procesu jazykového kontaktu. Pro hindštinu jsou příznačné *hybridní* víceslovní výrazy (syntagmata) zvláště pak jako verbonominální výrazy (VNE, s. 34 – 35), jejichž rozbor je zde popsán a dobře exemplifikován.

Myslím si, že je velmi originální způsob, kterým slečna Svobodová rozebírá historii přejímání slovní zásoby z angličtiny. Přitom přistupuje systematicky a shledává fáze jazykového kontaktu, které označuje jako: *transportation phase*, *dissemination phase*, *institutionalization*, *globalization phase*.

Do této historické souvislosti inkorporuje také sémantický prvek, z něž je patrné jak v různých oblastech života proniká slovní zásoba, jež je tříděna podle sémantických polí: *armáda*, *administrativa*, *právo*, *vzdělání*, *technika*, *železnice*, *spoje*, *bankovníctví*, *politika*, *sport*, *móda*, *moderní media* atd. Tato propojenost

různých oblastí jazyka je přítomná také i v souvislosti se sociolingvistickým aspektem a rolí jazyka. Tak v odstavcích 2.5.5.6.0 až 2.5.5.6.6. popisuje vliv angličtiny na sociální dialekty a různé slangy v rámci hovorové hindštiny. Sociolingvistickou problematiku pak hlouběji rozebírá v kap. 5 (s. 59 – 71), ve které charakterizuje konkrétní projevy bilingvizmu, multilingvizmu a diglosie v moderní hindštině a v souvislosti s tím lingvistické chování mluvčích: *code-switching*, *code-mixing*, *style-identification*, *register-identification*, *elucidation and interpretation* (s. 61 – 65). Je chvályhodné, že autorka pro jednotlivé jevy uvádí příklady ze sekundárních pramenů, ale především také přímo zažité příklady jazykového chování hindsky mluvčích, které nasbírala během svého studijního pobytu v Indii.

Popis je po všech stránkách vyčerpávající a přehledný!

Na okraji hodnocení této bakalářské práce bych chtěl poukázat také na drobné chyby, převážně technické povahy. Jde především o překlepy a přepisy jednotlivých fonémů. Uvádím pouze některé.

1. Překlepy: s. 15. *Portugeuse* – místo *Portuguese*, s. 61. *diglotically* – místo *diglottically*, s. 61. *Gujarātī* místo *Gujarāī*, atd.

2. Při přepisování některých hlásek došlo k záměně [ɣ] znakem [j] alespoň v těchto případech: s. 21. *jū es bī* (usb) místo *yū es bī*, s. 44. *beer* /'bɪə/ > /bɪjɑ:r/ místo /bɪɑ:r/.

3. V některých případech je ignorován rozdíl v přepisu mezi vokálním a konsonantním [r], např. s. 28. *prākrtik* (natural).

4. Němé [a] uprostřed slova často nebylo označeno. Obvykle se při přepisování nahrazuje apostrofem, jak to bylo učiněno ve většině případů, ale chybí např. na s. 17. *ganpoḍar* (gunpowder) místo *gan'poḍar*, s. 19. *pahle apnā* místo *pah'le ap'nā*, s. 27. *sūksmjīv* (microbe) místo *sūksm'jīv*, s. 27. *praṇvāyu* (oxygen) místo *praṇ'vāyu*, s. 27. *sāmyavād / samājvād* (communism) místo: *sāmyavād* (communism), *samāj'vād* (socialism), s. 28. *berozgār* (unemployed) místo *beroz'gār*, s. 54. *filmī heḍpaṇḍit* místo *heḍ'paṇḍit* atd. Oddělování morfémů a slabik apostrofem je důležité, vzhledem k tomu, že zde uvedená slova by mohla znamenat, že jde o přepisy spřežek a ty, jak je známo, nemohu být realizovány na švu dvou morfémů.

5. Při přepisu je ignorována velární nosovka [ŋ] a místo ní je uvedená dentála [n]: s. 17. *renk* (rank) místo *reŋk*, s. 63. *angrez* místo *aŋgrez*, s. 64. *ankō vālā* místo *aŋkō vālā* atd.

6. Když autorka této bakalářské práce uvádí původ slova *kam'rā* (room) na s. 14. z portugalského *quarto*, je třeba říct, že jde o chybnou etymologizaci. Zdrojovým slovem je portugalské *camara*, a to je z pův. latinského *camera/ camara/ cammara*.

Na závěr bych chtěl zdůraznit, že práce slečny Blanky Svobodové si zaslouží pozornost nejen jako bakalářská práce, nýbrž je cenná i jako obecný přehledný popis vlivu angličtiny na hindštinu. Autorka projevila svou schopnost pracovat jak s původním jazykovým materiálem a analyzovat ho, tak i schopnost strukturního a diachronního popisu s použitím odborné lingvistické terminologie. Práce v každém případě, nejen svým tématickým rozsahem, ale a objemem, převyšuje požadavky na bakalářskou práci. Omezením tématu na jednu složku jazykového ovlivňování, nap. na jeho sociolingvistické hledisko, by autorka mohla pokračovat v hlubším jeho popisu pro potřeby magisterské, nebo práce vyšších nároků.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

V Praze, 17.9.2006

PhDr. Svetislav Kostić, Dr.

UK FF, ÚJCA, Indologie